

Examining the Role of School Rules and Regulations and Their Consequences on the Professional Competencies of Pre-service Teachers

Mehran Azizi Mahmoodabad^{1*}, Mohsen Khosravi², Zeynab Gharibi Bidestani³

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Farhangian University, P.O. Box 889-14665. Tehran. Iran

3. Bachelor Student, Farhangian University, P.O. Box 889-14665. Tehran. Iran

ABSTRACT

Received: 31 Mar 2025

Accepted: 24 Sep 2025

Available Online: 21 Mar 2026

Keywords

Practicum; Hidden Curriculum;

School Rules and Regulations;

Professional Competencies; Pre-service Teacher

This study aimed to identify and explain the consequences of adherence and non-adherence to school rules and regulations on the development of professional competencies among pre-service teachers. This applied research employed a qualitative grounded theory design. The participants were pre-service primary education teachers in semesters five to eight across four Iranian provinces (Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad, Fars, Chaharmahal and Bakhtiari, and Isfahan). Data were collected through the analysis of 120 selected practicum reports and 24 semi-structured interviews until theoretical saturation was reached. Data analysis followed open, axial, and selective coding, and member checking and theoretical triangulation were used to enhance trustworthiness. Adherence to school rules and regulations fostered four major professional competencies: managerial, ethical, disciplinary, and social. Conversely, non-adherence generated four parallel categories of non-competence. Key factors included the presence or absence of classroom management skills, stability and fairness of rules, respect for students' dignity, constructive parent-school communication, and culturally responsive engagement. Non-adherence was linked to inconsistency, bias, disorder, and authoritarian practices. Structured and context-sensitive adherence to school rules and regulations is fundamental to shaping teachers' professional identity and equipping them with managerial, ethical, disciplinary, and social strengths. Conversely, disregarding such regulations hinders professional growth and fosters ineffective and counterproductive behaviors.

How to cite:

Azizi Mahmoodabad, M., Khosravi, M., & Gharibi Bidestani, Z. (2026). Examining the Role of School Rules and Regulations and Their Consequences on the Professional Competencies of Pre-service Teachers. *Study and Innovation in Education and Development*, 6(1), 1-21.

* Corresponding Author:

Dr. Mehran Azizi Mahmoodabad

E-mail: azizi8175@cfu.ac.ir

© 2026 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Teacher education programs aim to cultivate professional identity and competencies that enable pre-service teachers to thrive in diverse and complex classrooms (1, 2, 36). One of the most critical elements in this preparation is practicum, which bridges theoretical training with real-world teaching experiences and helps future teachers internalize professional ethics and classroom practices (4, 5). Beyond the formal curriculum, the “hidden curriculum” — encompassing implicit norms, values, and expectations — strongly influences teachers’ professional growth and role understanding (6, 7). Among the hidden curriculum’s components, school rules and regulations have a profound effect on shaping behavioral standards, fairness, and social responsibility (32, 35).

School rules operate both formally, through documented policies, and informally, through cultural norms and interpersonal dynamics (11, 12). Exposure to structured, fair, and participatory rule systems during practicum strengthens managerial skills such as classroom organization, proactive discipline, and conflict resolution (15, 16). These experiences also shape ethical competence by fostering respect, equity, and cultural responsiveness (19, 23). Conversely, weak or inconsistent rule enforcement may lead to confusion, low self-efficacy, and poor modeling of professional standards (21, 22). Prior research underscores the significance of aligning practicum environments with coherent and inclusive rule frameworks to prepare teachers for adaptive and equitable classroom leadership (17, 25).

Despite increasing recognition of this issue, there is limited empirical exploration of how adherence or non-adherence to school rules during practicum translates into specific competencies or incompetencies.

METHODS AND MATERIALS

This study employed a qualitative design based on grounded theory to investigate how school rules and regulations influence pre-service teachers’ professional competencies. The participants were pre-service elementary teachers in semesters five to eight from four Iranian provinces: Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad, Fars, Chaharmahal and Bakhtiari, and Isfahan. Data sources included 120 selected practicum reports recognized for their completeness and reflective depth and 24 semi-structured interviews with student teachers. Purposeful and theoretical sampling ensured rich and relevant insights. Data collection focused on lived experiences and critical incidents during practicum. Open,

axial, and selective coding guided analysis, while member checking and theoretical triangulation enhanced validity and trustworthiness.

FINDINGS

Analysis revealed two overarching categories: professional competencies emerging from adherence to rules and professional incompetencies arising from non-adherence. Four key competencies were identified: (1) managerial competence, encompassing classroom organization, time management, and proactive conflict resolution; (2) ethical competence, including fairness, respect for students' dignity, and impartiality in decision-making; (3) disciplinary competence, involving structured behavioral expectations, safety, and consistent monitoring; and (4) social competence, covering collaboration with peers and parents, cultural responsiveness, and fostering inclusive classroom participation.

Conversely, environments lacking clear or fairly enforced rules fostered four forms of incompetence: managerial confusion and reactive discipline, ethical bias and favoritism, disciplinary inconsistency leading to disorder, and social isolation through exclusionary behaviors. Students reported that experiencing disorganized rule systems reduced their confidence and ability to establish a safe and equitable classroom climate. They also noted that when mentors ignored or inconsistently applied rules, they internalized negative practices such as authoritarian control or passive classroom oversight.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The findings highlight that adherence to school rules and regulations is not merely a procedural expectation but a core component of professional identity development in teacher training. Clear, fair, and participatory rule structures provide a practical blueprint for classroom management, helping future teachers integrate discipline with empathy. Ethical awareness is strengthened when pre-service teachers observe just and respectful application of rules, reinforcing principles such as non-discrimination and cultural sensitivity. Moreover, stable disciplinary frameworks allow student teachers to build confidence and predictability in classroom leadership.

Equally important is the social dimension of rule adherence, which prepares teachers to create inclusive environments and navigate diversity effectively. Practicum settings that invite student participation in rule-making encourage shared responsibility and democratic classroom culture, fostering belonging and reducing conflict. Conversely, inconsistent or biased rule enforcement undermines professional growth, leading to authoritarian or disorganized teaching styles and weakening classroom trust.

This study underscores the need for intentional design of practicum experiences where explicit and hidden curricula align to model professional and ethical standards. Teacher education programs should collaborate closely with partner schools to ensure that practicum contexts embody clear, equitable, and adaptive rule systems. Doing so can strengthen managerial, ethical, disciplinary, and social competencies, equipping pre-service teachers to respond to contemporary educational challenges with integrity and confidence.

بررسی نقش قوانین و مقررات مدرسه‌ای و پیامدهای آن بر صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان کارورز

مهران عزیزی محمودآباد^{۱*}، محسن خسروی^۲، زینب غریبی بیدستانی^۳

۱. استادیار گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵. تهران. ایران

۲. استادیار گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵. تهران

۳. دانشجوی کارشناسی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵. تهران. ایران

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی و تبیین پیامدهای پایبندی و عدم پایبندی به قوانین و مقررات مدرسه‌ای بر شکل‌گیری صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان کارورز انجام شد. این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر روش‌شناسی کیفی و مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد بود. جامعه پژوهش شامل دانشجومعلمان ترم‌های پنج تا هشت رشته آموزش ابتدایی در چهار استان کهگیلویه و بویراحمد، فارس، چهارمحال و بختیاری و اصفهان بود. داده‌ها از طریق تحلیل ۱۲۰ گزارش کارورزی برگزیده و انجام ۲۴ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تا حد اشباع نظری جمع‌آوری شد. فرایند تحلیل داده‌ها شامل کدگذاری باز، محوری و انتخابی بود و برای اعتباربخشی از بازبینی اعضا و سه‌سویه‌سازی نظری استفاده شد. نتایج نشان داد پایبندی به قوانین و مقررات مدرسه‌ای چهار شایستگی حرفه‌ای اصلی را در دانشجومعلمان تقویت می‌کند: شایستگی مدیریتی، شایستگی اخلاقی، شایستگی انضباطی و شایستگی اجتماعی. در مقابل، عدم پایبندی به قوانین سبب شکل‌گیری چهار الگوی عدم شایستگی در همین ابعاد می‌شود. این الگوها دربردارنده مؤلفه‌هایی مانند توانایی اداره کلاس، ثبات قوانین، عدالت و احترام به دانش‌آموز، مشارکت و تعامل سازنده با والدین و فرهنگ‌های مختلف، یا به‌عکس بی‌ثباتی، تعصب، بی‌نظمی و رفتار اقتدارگرایانه است. پایبندی آگاهانه و ساختارمند به قوانین و مقررات مدرسه‌ای نقش کلیدی در توسعه هویت حرفه‌ای معلمی دارد و می‌تواند به پرورش معلمان توانمند، اخلاق‌مدار، منضبط و اجتماعی بینجامد. در مقابل، بی‌توجهی به این قوانین نه تنها مانع رشد شایستگی‌ها می‌شود بلکه بستر شکل‌گیری رفتارهای ناکارآمد و ضدحرفه‌ای را فراهم می‌سازد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۲

تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۰۱/۰۱

کلیدواژه‌ها

کارورزی؛ برنامه درسی؛ پنهان؛ قوانین و مقررات؛ صلاحیت‌های حرفه‌ای؛ دانشجومعلم

شیوه ارجاع دهی:

عزیزی محمودآباد، مهران، خسروی، محسن، و غریبی بیدستانی، زینب. (۱۴۰۵). بررسی نقش قوانین و مقررات مدرسه‌ای و پیامدهای آن بر صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان کارورز. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۶(۱)، ۱-۱۵.

نویسنده مسئول:

دکتر مهران عزیزی محمودآباد

پست الکترونیکی: azizi8175@cfu.ac.ir

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

نهادهای تربیت‌معلم و دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان بستر اصلی آماده‌سازی معلمان آینده، نقشی حیاتی در توسعه صلاحیت‌های حرفه‌ای ایفا می‌کنند (1). در این میان، دوره‌های کارورزی به‌عنوان حلقه اتصال دانش نظری و تجربه عملی شناخته می‌شوند و مسیر رشد مهارت‌های مدیریتی، اخلاقی و اجتماعی معلمان را هموار می‌سازند (2, 3). کارورزی فرصتی است که دانشجو معلمان با حضور در مدارس، علاوه بر تمرین مهارت‌های تدریس، با فضای واقعی قوانین و مقررات آموزشی مواجه می‌شوند و شیوه‌های مواجهه با چالش‌های کلاسی را می‌آموزند (4, 5).

در کنار برنامه‌های رسمی، برنامه درسی پنهان نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری نگرش‌ها و هویت حرفه‌ای دارد (6). این برنامه، مجموعه‌ای از ارزش‌ها، هنجارها و الگوهای رفتاری است که به‌طور غیرمستقیم از محیط مدرسه به دانشجو معلمان منتقل می‌شود (7, 8). قوانین و مقررات مدرسه‌ای به‌عنوان بخشی مهم از برنامه درسی پنهان، نه تنها نظم و ساختار را در محیط آموزشی ایجاد می‌کنند، بلکه زمینه‌ای برای پرورش مسئولیت‌پذیری، عدالت‌محوری و احترام به تفاوت‌های فردی و فرهنگی فراهم می‌آورند (9, 10).

قوانین مدرسه دو سطح دارند: قوانین رسمی تدوین‌شده توسط نهادهای آموزشی و قوانین غیررسمی یا فرهنگی که در جریان تعاملات روزمره شکل می‌گیرند (11, 12). رعایت این قوانین موجب ایجاد محیطی امن و پیش‌بینی‌پذیر می‌شود که برای یادگیری و رشد حرفه‌ای ضروری است (13, 14). دانشجو معلمان با تجربه چنین محیط‌هایی مهارت‌های مدیریت کلاس و سازگاری با شرایط گوناگون را می‌آموزند (15, 16).

مطالعات نشان داده‌اند که پابندی به قوانین مدرسه‌ای به افزایش توانایی سازماندهی کلاس و حفظ نظم کمک می‌کند (17). همچنین رعایت عدالت، پرهیز از تبعیض و قضاوت عجولانه بخشی از صلاحیت اخلاقی معلم را شکل می‌دهد (19, 20). در مقابل، فقدان قوانین منسجم و بی‌ثباتی در اجرای مقررات می‌تواند به کاهش امنیت روانی، افزایش رفتارهای مخرب و ضعف در مدیریت کلاس منجر شود (21, 22).

از دیگر ابعاد مهم قوانین مدرسه‌ای، تناسب آن‌ها با نیازهای فردی و تنوع فرهنگی دانش‌آموزان است (23, 24). زمانی که قوانین با مشارکت دانش‌آموزان تدوین و با فرهنگ‌های مختلف هماهنگ می‌شوند، حس تعلق، مسئولیت‌پذیری و رفتارهای مثبت تقویت می‌شود (25, 26). این امر به دانشجو معلمان می‌آموزد چگونه میان نظم و انعطاف تعادل برقرار کنند و کلاسی امن و عادلانه بسازند.

رعایت قوانین حرفه‌ای و مرزهای اخلاقی مانند احترام به حریم شخصی دانش‌آموزان و پرهیز از اقتدارگرایی نیز بخش مهمی از هویت حرفه‌ای معلمی است (27, 28). تجربه کارورزی در محیطی که چنین اصولی رعایت می‌شود، باعث درونی شدن رفتارهای اخلاق‌مدارانه و ایجاد نگرش مثبت نسبت به نقش معلم می‌گردد (29, 30).

در شرایطی که آموزش و پرورش با چالش‌های نوین مانند تنوع فرهنگی، تغییرات سریع اجتماعی و افزایش نیاز به انعطاف‌پذیری مواجه است، توجه به قوانین و مقررات مدرسه‌ای بیش از پیش اهمیت پیدا کرده است (31, 32). ارتقای کیفیت برنامه‌های کارورزی و توجه به این قوانین می‌تواند موجب رشد خودکارآمدی، اعتمادبه‌نفس و مهارت‌های مدیریتی دانش‌جو معلمان شود (33). در مقابل، تجربه محیط‌های بی‌نظم و فاقد مقررات شفاف، خطر شکل‌گیری الگوهای ناکارآمد در مدیریت و ارتباطات کلاسی را افزایش می‌دهد (17, 34).

هدف این پژوهش آن است که با رویکردی تحلیلی و داده‌بنیاد، به بررسی نقش قوانین و مقررات مدرسه‌ای و پیامدهای پایبندی یا عدم پایبندی به آن‌ها در شکل‌گیری صلاحیت‌های حرفه‌ای دانش‌جو معلمان بپردازد

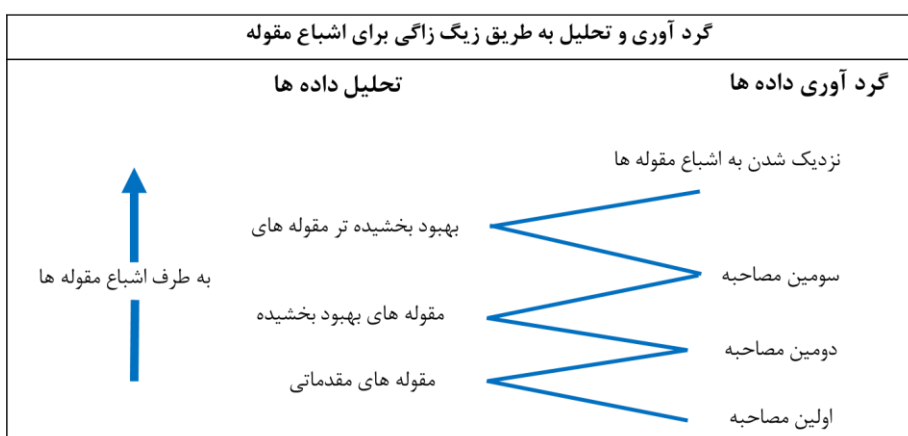
روش پژوهش

پژوهش حاضر از منظر هدف، کاربردی است. روش پژوهش این مطالعه، کیفی از نوع نظریه داده بنیاد است. نظریه برخاسته از داده یک راهبرد پژوهشی است که پژوهشگر به کمک آن و بر اساس دیدگاه‌های شرکت‌کنندگان، یک نظریه کلی و انتزاعی را از یک فرایند استخراج می‌کند. این فرایند مستلزم استفاده از چندین مرحله گردآوری اطلاعات، پالایش و بررسی روابط میان مقوله‌های اطلاعاتی است. پژوهشگران در روش نظریه برخاسته از داده با استفاده از روش‌های منظم گردآوری داده، به تشخیص مقوله‌ها، مضمون‌ها و برقراری رابطه میان این مقوله‌ها پرداخته و نظریه‌ای برای تبیین یک فرایند عرضه می‌کنند. که البته در این پژوهش فقط بخش پیامدها مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است.

مشارکت‌کنندگان این پژوهش شامل کلیه دانش‌جو معلمان ترم‌های پنج تا هشت رشته آموزش ابتدایی استان‌های کهگیلویه-وبویراحمد، فارس، چهارمحال و بختیاری و اصفهان بود؛ دانشجویانی که در حال گذارندن کارورزی‌های ۱ تا ۴ بودند. علت انتخاب این چهار استان به عنوان جامعه آماری، هم‌جواری این چند استان و دسترسی راحت‌تر پژوهشگران به مشارکت‌کنندگان بود. از این تعداد با ۲۴ نفر (از هر استان ۶ نفر داوطلب و علاقه‌مند و شهره علمی دانشگاه که سه نفر خانم و سه نفر آقا) از دانشجویان مصاحبه انجام شد و ۱۲۰ گزارش کارورزی (از بهترین و کامل‌ترین گزارش‌ها با توجه به نظر استادان راهنمای کارورزی و معرفی ایشان) هم مورد بررسی قرار گرفت.

در انتخاب دانشجویان مشارکت‌کننده و گزارش‌های کارورزی، از هر دو نوع نمونه‌گیری هدفمند و نظری استفاده شده است. گال، بورگ و گال (۲۰۰۴) بیان می‌کنند که در نمونه‌گیری هدفمند مواردی که از لحاظ هدف‌های مطالعه کیفی اطلاعات غنی دارند،

انتخاب می‌شوند. زمانی که پژوهشگر به دنبال ساختن نظریه‌ای بر اساس داده‌های گردآوری شده است، از راهبرد نمونه‌گیری نظری استفاده می‌کند. به عبارت دیگر پژوهشگر از طیف افراد بالقوه برای مشاهده و مصاحبه یا گزارش‌های مکتوب آن‌هایی را انتخاب می‌کند که بتوانند در فرایند گردآوری، خزانه داده‌های مورد نیاز را غنی نمایند تا امکان ساختن نظریه فراهم شود. در نمونه‌گیری هدفمند، مشخص می‌شود که با چه کسی باید گفتگو کرد و در نمونه‌گیری نظری مشخص می‌شود که محقق برای تکمیل اطلاعات و رفع موارد مفقود شده باید به کجا رجوع کرد. در مورد تعداد افرادی که باید با آن‌ها مصاحبه صورت گیرد نقطه مشترک تمامی نظریه‌پردازان پژوهش‌های کیفی این است که مصاحبه‌ها باید تا زمانی که مقوله‌ها به اشباع برسند، ادامه پیدا کنند (شکل ۱). بنابراین در پژوهش کیفی، مشخص نمودن حجم نمونه رابطه مستقیمی با تصمیم‌گیری و قضاوت محقق دارد و قواعد از قبل تعیین شده‌ای ندارد، بلکه این اصل اشباع نظری است که مشخص کننده تعداد مشارکت‌کنندگان در پژوهش کیفی است.

شکل ۱. فرایند زیگ‌زاگی گردآوری و تحلیل داده‌ها در نظریه بر خاسته از داده‌ها

ویژگی جمعیت‌شناسی شرکت‌کنندگان در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مشخصات شرکت‌کنندگان در مصاحبه

ردیف	جنسیت و تعداد	ترم تحصیلی	رشته تحصیلی	استان
۱	مرد	۶	آموزش ابتدایی	کهگیلویه و بویراحمد
۲	مرد	۸	آموزش ابتدایی	اصفهان
۳	مرد	۷	آموزش ابتدایی	چهارمحال و بختیاری
۴	مرد	۵	آموزش ابتدایی	فارس
۵	مرد	۷	آموزش ابتدایی	چهارمحال و بختیاری
۶	مرد	۷	آموزش ابتدایی	فارس
۷	مرد	۸	آموزش ابتدایی	اصفهان
۸	مرد	۸	آموزش ابتدایی	کهگیلویه و بویراحمد
۹	مرد	۷	آموزش ابتدایی	فارس
۱۰	مرد	۶	آموزش ابتدایی	چهارمحال و بختیاری
۱۱	مرد	۸	آموزش ابتدایی	اصفهان
۱۲	مرد	۸	آموزش ابتدایی	کهگیلویه و بویراحمد
۱۳	زن	۶	آموزش ابتدایی	چهارمحال و بختیاری
۱۴	زن	۵	آموزش ابتدایی	فارس
۱۵	زن	۸	آموزش ابتدایی	اصفهان

۱۶	زن	۸	آموزش ابتدایی	فارس
۱۷	زن	۷	آموزش ابتدایی	چهارمحال و بختیاری
۱۸	زن	۷	آموزش ابتدایی	کهگیلویه و بویراحمد
۱۹	زن	۶	آموزش ابتدایی	اصفهان
۲۰	زن	۵	آموزش ابتدایی	چهارمحال و بختیاری
۲۱	زن	۸	آموزش ابتدایی	کهگیلویه و بویراحمد
۲۲	زن	۷	آموزش ابتدایی	اصفهان
۲۳	زن	۷	آموزش ابتدایی	فارس
۲۴	زن	۷	آموزش ابتدایی	کهگیلویه و بویراحمد

در مرحله اجرایی کار ابتدا گزارش‌های کارورزی دانشجومعلم‌ان مطالعه شد؛ سپس سؤالات مصاحبه نیم‌ساختاریافته طراحی شد و در مرحله بعد با دانشجویان مصاحبه شد و این مصاحبه تا زمانی ادامه یافت که پاسخ‌های دانشجومعلم‌ان تکراری بود و نکته‌های جدید در مصاحبه‌ها مطرح نشد. مصاحبه‌ها به صورت فردی انجام شد. برای انجام مصاحبه، نخست با دانشجویان مورد نظر برای کسب رضایت از قبل صحبت شده و سپس به خاطر علاقه‌مندی که در این زمینه وجود داشت به صورت انفرادی در دانشگاه فرهنگیان مصاحبه انجام شد. زمان صرف شده برای هر مصاحبه بین ۲۰ تا ۴۵ دقیقه بود. محقق هم در طول مصاحبه با روش گفتگو و تعامل به جست‌وجوی سؤال پژوهش می‌پرداخت.

در این پژوهش برای بررسی صحت یافته‌ها از بررسی توسط اعضا مشارکت‌کننده استفاده شد. برای این کار گزارش نهایی یعنی آنچه تولید و اصلاح شد، به شرکت‌کنندگان برای تأیید درستی نتایج برگردانده شد و به آنان فرصت اظهارنظر درباره‌ی یافته‌ها داده شد. برای افزایش قابلیت اعتماد و اعتبار درونی، از روش‌های گوناگون کنش متقابل سه‌گانه استفاده می‌کنند. در این پژوهش، از روش سه‌سویه‌سازی نظری (ارزیابی داده‌ها از دیدگاه‌های مختلف) استفاده شده است.

برای تحلیل داده‌ها در نظریه زمینه‌ای یا برخاسته از داده‌ها از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی استفاده می‌شود. کدگذاری باز به عنوان نخستین سطح تحلیل برای شناسایی مقوله‌ها انجام می‌شود. در هر مقوله، محقق به دنبال شناسایی مختصات یا زیر مقوله‌های آن است. پس از کدگذاری باز، محقق به دنبال کدگذاری محوری است. در این کدگذاری داده‌ها به طریقی جدید کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. در کدگذاری انتخابی، محقق مقوله‌ها را به یکدیگر متصل می‌سازد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها دو بخش وجود داشت: از یک طرف در بخش اول که متن گزارش‌های کارورزی ۱ تا ۴ (گزارش‌های روزانه، روایت‌های عاطفی و آموزشی و سناریوهای تدریس) بررسی و کدگذاری شد. از طرفی دیگر هم‌زمان در بخش دوم که مصاحبه‌ها را شکل می‌داد متن مصاحبه‌ها به طور کامل ضبط گردید. پس از ضبط، مصاحبه‌ها بر روی کاغذ نوشته می‌شد تا کدها استخراج گردید. پس از استخراج کدهای اولیه، کدهای مشابه با یکدیگر ادغام و آن‌ها را در گروهی قرار داده و برای هر طبقه نامی که معرف کدهای قرار گرفته شده در آن طبقه باشد، انتخاب شد. در نهایت هر دو اقدام در هم ادغام گردید. بدین ترتیب با تشکیل طبقه‌بندی، تم‌های اصلی (مضامین) استخراج گردید.

داده‌های مرتبط با سوال پژوهش (نقش قوانین و مقررات و پیامدهای آن در مدرسه بر من حرفه‌ای دانشجومعلم کارورز چگونه است؟) از تحلیل محتوای گزارش‌های کارورزی و مصاحبه‌های صورت گرفته حاصل شد. کدهای استخراج شده در دو حوزه پایبندی و عدم پایبندی به قوانین و مقررات دسته‌بندی گردید که از پیامدهای پایبندی به قوانین و مقررات از ۴ مضمون اصلی و ۳۱ زیر مولفه و در عدم پایبندی به قوانین و مقررات از ۴ مضمون اصلی و ۱۹ زیر مولفه در جدول ۳ و ۵ خلاصه شده است. به علت حجم زیاد داده‌ها، فقط نمونه‌هایی از داده‌های حاصل از گزارش و مصاحبه در جدول ۲ و ۴ ارائه شده است.

پیامدهای پایبندی به قوانین و مقررات

جدول ۲. نتایج کدگذاری باز

نمونه داده‌ها	کدگذاری باز (مقوله‌ها)
برخی از وظیفه معاون آموزشی، بررسی و کنترل حضور و غیاب کارکنان و دانش‌آموزان و گزارش به مدیریت است. (گ-۴۳)	دانش و مهارت مدیریت
یکی از وظایف مدیر، رسیدگی به حضور و غیاب کارکنان و حضور به موقع در مدرسه است. (م-۱۲)	
مدیر مدرسه بر ثبت نام دانش‌آموزان بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی نظارت و کنترل داشت (گ-۴۲)	
حضور مدیر مدرسه در محیط کار قبل از ورود دانش‌آموزان به مدرسه و خروج پس از خارج شدن تمام دانش‌آموزان و کارکنان مگر در موارد ضروری (م-۷)	
تنظیم و تشکیل پرونده برای کلیه کارکنان، ثبت عملکرد و انجام ارزشیابی مستمر و پایانی آنان (م-۱۳)	
همکاری، هماهنگی و بهره‌گیری مدیر مدرسه از ظرفیت‌های سایر سازمان‌ها و نهادهای بر اساس ضوابط و مقررات (م-۱۷)	
تشکیل شوراهای ویژه شورای معلمان و گروه‌های آموزشی، پرورشی به صورت ماهانه، شرکت در جلسات مربوط و ارسال پیشنهادهای ارائه شده به اداره متبوع (گ-۹۰)	
مدیر مدرسه همچنین با برگزاری جلسات شورای معلمان در هر ماه سعی در هماهنگ‌سازی مدرسه و تبادل نظر با همکاران را دارد. (م-۱)	
نامه‌های صندوق مکاتبه مشاوره هر دو ماه یکبار خوانده شده (گ-۶۶)	
برنامه‌ریزی جهت برگزاری مسابقات و اجرای برنامه‌های آموزشی با توجه به مناسبت‌ها (روز جهانی کودک، هفته بهداشت، روز جهانی بهداشت، روز هوای پاک و ...) توسط معاون پرورشی انجام می‌شد (م-۱۴)	دادن فعالیت‌های متنوع و گوناگون در اوقات آزاد
سپردن تعدادی از کارها در مدرسه به دانش‌آموزان مثل بهداشت یار مدرسه و انتظامات (م-۱۲)	
جشن‌ها و برنامه‌های فرهنگی مربوط به پرورشی به درستی و در زمان مخصوص به خود و به بهترین شکل انجام می‌گرفت. (م-۴)	
هر هفته حلقه صالحین در مدرسه برگزار می‌شد. (م-۲۱)	
در مدرسه مسابقاتی تحت عنوان مسابقات علمی و... برگزار می‌شد (م-۱۱)	
در روزهای پنجشنبه کلاس فوق برنامه برگزار می‌شد (م-۲۰)	
بعضی از روزها در زنگ‌های تفریح آهنگ شاد کودکانه برای نشاط دانش‌آموزان پخش می‌شد. (م-۵)	
دانش‌آموزان در فعالیت‌های کلاسی مشارکت داشتند. (گ-۹۷)	مهارت اداره کلاس درس
در کلاس قانون بود که اگر کسی باعث حواس‌پرتی دیگران می‌شد به صندلی تک جلوی کلاس برده می‌شد تا به تنهایی بنشیند. (م-۱۳)	
هنگام ورود بزرگ‌ترها به کلاس دانش‌آموزان بلند می‌شدند و شعر کوتاه سلام را می‌خواندند. (م-۱۸)	
معلم از دانش‌آموزان مواردی را ارزشیابی می‌کرد که سر کلاس آن‌ها را تدریس کرده بود و فراتر از مطالب کتاب چیزی از آن‌ها نمی‌خواست. (م-)	انتظار واقعی از دانش آموز
(۲۴)	
معلم به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه داشت. (م-۱۹)	
هر دانش‌آموز باتوجه به میزان یادگیری‌شان تکلیف دریافت می‌کردند و تکالیف بیشتر از نوع فردی بودند تا دانش‌آموزان به اهداف آموزشی برسند. (م-۱۶)	
معلم بر اساس اهداف آموزشی مشخص شده تدریس می‌کرد و بازخورد می‌داد. (م-۸)	
قوانین کلاسی توسط دانش‌آموزان و با مشارکت آن‌ها نوشته شده بود و روی دیوار نصب شده بودند. (م-۷)	تدوین قوانین کلاسی متناسب

	<p>معلم انتظارات خود را از کلاس به صورت واضح و روشن بیان می‌کرد تا دانش‌آموزان بر اساس آن‌ها قوانین را برای بهتر شدن کلاس پیشنهاد دهند. (م-۲۰)</p> <p>پیامدهای قوانین متناسب با سن دانش‌آموزان تعیین شده بودند. (م-۱۳)</p> <p>اگر دانش‌آموز قانون کلاس را زیر پا می‌گذاشت معلم آن را نزد خود می‌آورد و با آرامش از او می‌خواست که راهی برای جبران اشتباهش پیدا کند. (م-۱۷)</p> <p>در کلاس فقط پنج قانون تدوین شده بود که این تعداد کم باعث می‌شد دانش‌آموزان آن‌ها را فراموش نکنند. (م-۵)</p> <p>معلم گاهی قوانین کلاس را مرور می‌کرد تا در ذهن دانش‌آموزان تثبیت شود. (م-۹)</p> <p>یکی از قوانین کلاسی این بود که دانش‌آموزان برای پاسخ به سؤالات بدون صحبت کردن دست بالا ببرند و معلم توجه خود را به این دانش‌آموزان معطوف می‌کرد تا دیگران نیز این رفتار را یاد بگیرند و انجام دهند. (م-۲۴)</p>
<p>تعیین خط مشی مشخص</p>	<p>در مدرسه منشور اخلاقی توسط مدیر و معاونین تهیه و در راهروهای مدرسه و کلاس‌های درس نصب شده بود (گ، ۱۱۸).</p> <p>منشور دانش‌آموزی توسط معاونین آموزشی و پرورشی تهیه و در دسترس همه دانش‌آموزان قرار گرفته بود (گ، ۸۴).</p>
<p>استفاده از مفاد آیین‌نامه اجرایی مدارس در قوانین کلاسی</p>	<p>در کلاس دانش‌آموزان حتی در صورت گرما اجازه در آوردن مقنعه یا مانتوی خود را نداشتند و برای تهیه هوا پنجره‌ها باز می‌شد. (م-۵)</p> <p>معلم از قبل ساعت ورود به کلاس و شروع زنگ اول را به اولیا اعلام کرده بود که همه دانش‌آموزان ۱۵ دقیقه قبل از شروع کلاس در مدرسه حاضر باشند. (م-۲۳)</p> <p>بر اساس تصمیم مدیر و هم‌فکری که با مربی بهداشت مدرسه داشتند استفاده از خوراکی‌های ناسالم در مدرسه ممنوع بود و معلم این را به‌عنوان قانون کلاسی به دانش‌آموزان منتقل کرد که به‌جای خوراکی‌های ناسالم لقمه، میوه و خوراکی‌های سالم به مدرسه بیاورند. (گ-۱۲)</p>
<p>شوخی طبیعی معلم</p>	<p>معلم برای یکنواخت نشدن کلاس گاهی با بچه‌ها شوخی می‌کرد. (م-۷)</p> <p>زمانی که دانش‌آموزان در کلام خود ادب را رعایت نمی‌کردند معلم به آن‌ها تذکر غیرمستقیم می‌داد و آن‌ها را متوجه اشتباهاتشان می‌کرد. (م-۸)</p> <p>در زمان‌های اضافه کلاس که همه دانش‌آموزان فعالیت کلاسی و تمرین کتاب را انجام داده بودند تعدادی از دانش‌آموزان که لطیفه بلد بودند یا خاطره خنده‌دار داشتند جلوی کلاس می‌آمدند و آن را تعریف می‌کردند. (م-۱۷)</p> <p>استفاده از طنز در تدریس با مدیریت بود؛ چون اگر معلم مقدار آن را مدیریت نمی‌کرد دانش‌آموزان کلاس را جدی نمی‌گرفتند. (م-۱۹)</p>
<p>عدم قضاوت زود هنگام در حوادث کلاسی</p>	<p>زمانی که بین دانش‌آموزان مسئله‌ای پیش می‌آمد معلم بدون پیش‌داوری بین دو دانش‌آموز می‌رفت و مسئله را با مشارکت هر دو حل می‌کرد (م-۲۰)</p> <p>دانش‌آموز برای عدم انجام تکالیفش باید علت ننوشتن را بیان می‌کرد و بعد معلم متناسب با علت آن به دانش‌آموز مهلت جبران می‌داد که یا باید در کلاس می‌نوشت و یا روز بعد آن را می‌آورد. (م-۱۱)</p>
<p>ثبات قدم در قوانین ارائه شده</p>	<p>قوانینی که ابتدای سال مطرح شده بودند تا آخر سال عوض نشدند و ثابت و داشت (م-۶)</p> <p>قوانین توسط معلم روزانه در گفتار و رفتار ایشان تکرار می‌شد تا در ذهن دانش‌آموزان تثبیت شوند. (م-۱)</p> <p>پیامدی که برای رعایت نکردن قوانین توسط دانش‌آموز ارائه شده بود باید اجرا می‌شد تا دانش‌آموزان از قوانین کلاسی غافل نشوند. (م-۱۳)</p> <p>به دانش‌آموزان بر اساس نیازهای فردی آن‌ها خدمات و آموزش ارائه می‌شد. (م-۱۲)</p> <p>معلم با انصاف و رعایت شأن انسانی دانش‌آموزان با آن‌ها در صورت داشتن رفتار اشتباه برخورد می‌کرد. (م-۹)</p> <p>اگر معلم یکی از دانش‌آموزان را نوازش می‌کرد سعی می‌کرد به سایر دانش‌آموزان نیز محبت خود را نشان بدهد. (م-۱۵)</p> <p>برای برقراری عدالت در ارزشیابی‌های کلاسی معلم از انتخاب تصادفی دانش‌آموزان استفاده می‌کرد تا همه شانس مساوی برابر در مشارکت در فعالیت‌های کلاسی و ارزشیابی داشته باشند. (م-۷)</p> <p>معلم با یک دید به همه دانش‌آموزان نگاه می‌کرد و تبعیضی بین آن‌ها قائل نمی‌شد. (م-۱۰)</p>
<p>فراگیر بودن قوانین کلاسی</p>	<p>قوانین کلاس شامل همه افراد کلاس حتی معلم می‌شد. (م-۱۵)</p> <p>معلم خود در تلاش بود تا به قوانین کلاسی پایبند باشد تا دانش‌آموزان با مشاهده رفتار ایشان قانون‌گرایی را بیاموزند. (م-۱۳)</p> <p>قوانین کلاسی متناسب با سن و جنسیت دانش‌آموزان و با پیشنهاد همه آن‌ها تعیین شده بود و فراتر از شناخت و توان ذهنی و بدنی دانش‌آموزان نبود. (م-۲۴)</p> <p>تعداد قوانین کلاس کم و مطلوب بود و دو بعد فردی و اجتماعی دانش‌آموزان را شامل می‌شد و دانش‌آموزان باید به قوانین این دو بعد پایبند می‌ماندند. (م-۵)</p>
<p>واگذاری بخشی از وظایف به دانش‌آموزان</p>	<p>معلم کارتهایی طراحی کرده بود که وظیفه تعدادی از دانش‌آموزان روی آن نوشته شده بود و وظیفه داشتند که در امر مدیریت کلاس، نظم، نظافت و ... معلم را همیاری کنند. (م-۳)</p> <p>در کلاس دانش‌آموزان مسئولیت‌هایی چون نماینده کلاس، نماینده بهداشت و نظافت کلاس، نماینده جمع‌آوری تکالیف و ... داشتند. (م-۸)</p> <p>کلاس به شیوه دانش‌آموز محور تدریس و مدیریت می‌شد و دانش‌آموزان به‌صورت گروهی کارهای خود را انجام می‌دادند. (م-۱۹)</p> <p>معاون پرورشی هر هفته یکی از دانش‌آموزان پایه‌های چهارم تا ششم را مسئول تشکیل صف می‌کرد. (م-۴)</p>

	<p>تشکیل شورای دانش آموزی برای انجام بعضی از کارهای مدرسه مثل برگزاری مسابقات که اعضای شورای دانش آموزی مدرسه شامل یک رئیس، یک معاون و تعدادی عضو بود. (گ-۱۷)</p>
<p>ورود و خروج منظم به مدرسه</p>	<p>حضور در مدرسه حداقل نیم ساعت قبل از شروع کار مدرسه بود. (م-۵) با تأخیر دانش آموزان با جدیت برخورد می شد. (م-۱۳) مدیر به حضور و غیاب کارکنان و حضور به موقع در مدرسه نظارت دارد. (م-۲۱) معلم معمولاً ۱۵ دقیقه قبل از شروع کلاس به مدرسه می آمد و ابزار آموزشی خود را آماده می کرد که وقت کلاس گرفته نشود. (م-۱۴) دانش آموزان ساعت ۷:۳۰ صبح در مدرسه حضور داشتند. (م-۱۸) معاونین آموزشی معمولاً از همه زودتر وارد مدرسه می شدند و کلاس ها را از نظر نظافت و وسایل گرمایشی بررسی می کردند. (گ-۹۱)</p>
<p>عدم استفاده از گوشی همراه در کلاس مگر در موارد خاص</p>	<p>معلم در کلاس از تلفن همراه به هیچ وجه استفاده نمی کرد و همیشه روی حالت بی صدا بود. (م-۹) معلم پاسخ تماس های اولیا را در زمان کلاسی و آموزش نمی داد و از قبل برای آن ها معین کرده بود که اگر کار ضروری هم دارند پیام ارسال کنند. (م-۱۳) تنها استفاده تلفن همراه در کلاس برخی اوقات برای ضبط و فیلم برداری از تدریس یا فعالیت کلاسی بود که آن هم زیاد طول نمی کشید. (م-۸) گاهی اوقات برای پخش نکاتی مربوط به تدریس یا در زنگ های هنر برای پخش موسیقی بی کلام از تلفن همراه استفاده می شد. (م-۱)</p>
<p>حفظ شان، حریم و شخصیت دانش آموز</p>	<p>معلم همیشه دانش آموزان را با ضمیر شما مورد خطاب قرار می داد هیچ گاه از ضمیر تو استفاده نمی کرد. (م-۴) اگر دانش آموز تکلیف خود را به موقع تحویل نمی داد، ابتدا معلم علت آن را جویا می شد و فرصت جبران به دانش آموز داده می شد. (م-۹) معلم دانش آموزان درون گرا را به زور وارد فعالیت های کلاسی نمی کرد که اذیت نشوند و به آن ها انتخاب هایی برای جایگزین کارگروهی می داد. (م-۱۴) به تفاوت های رفتاری دانش آموزان توجه می شد و هیچگاه آن ها با یکدیگر مقایسه نمی شدند. (م-۱۶) دانش آموز به خاطر رفتار اشتباه یا زیر پا گذاشتن قانون کلاسی تحقیر و مورد تمسخر اعضای کلاس واقع نمی شد و خود باید راهی برای جبران اشتباه پیدا می کرد. (م-۴)</p>
<p>مسئولیت پذیری در کلاس درس توسط دانش آموز</p>	<p>در کلاس هر هفته به تعدادی از دانش آموزان که به صورت قرعه کشی انتخاب می شدند مسئولیت هایی برای بهتر شدن کلاس داده می شد. (م-۹) در کارهای گروهی، فعالیت و کار بین همه اعضا تقسیم می شود و هر کس وظیفه خود را انجام می داد تا کار به خوبی انجام شود. (م-۱۷) در کلاس دانش آموزان مراقب تمیز ماندن کلاس بودند و اگر خواسته یا ناخواسته زباله ای کف کلاس ریخته می شد آن را برمی داشتند و درون سطل زباله می انداختند. (م-۱۵) هر کدام از اعضای کلاس یعنی معلم و دانش آموز مسئول کارها و رفتار خود بودند و اگر اشتباهی از آن ها سر می زد از دیگران عذرخواهی می کردند و برای جبران آن تلاش می کردند. (م-۱۶)</p>
<p>ارزشمند شمردن قوانین اجتماعی در کلاس</p>	<p>گاهی در زنگ های مطالعات اجتماعی و هنر معلم یکی از مهارت های اجتماعی را در قالب بازی و فعالیت عینی به دانش آموزان آموزش می داد. (م-۵) قانون اول کلاس این بود که هر زمان فرد بزرگتر وارد کلاس شد همه دانش آموزان به احترام او بایستند و سلام کنند. (م-۱۷) برای صحبت کردن در کلاس دانش آموزان باید اجازه می گرفتند و وقتی دوستان در حال صحبت بود اجازه قطع کردن حرف او را نداشتند. (م-۱۵) به رعایت قوانین در کلاس توجه زیادی می شد و معلم قوانین را با خط بزرگ روی مقوا نوشته بود و به دیوار چسبانده بود. (م-۱۲)</p>
<p>آموزش معلمان و کادر مدرسه برای اجرای مقررات منعطف</p>	<p>مدیر مدرسه جلساتی را با مدیر و معاونین و کادر مدرسه جهت تدوین و اجرا و پیگیری مقررات آموزشی بصورت سه ماه یکبار برگزار می کرد تا هم اعضای مرسه از قوانین آگاه باشند و در اجرا و انعطاف دچار مشکل و چالش نشوند (م-۱۷). زبان معیار کلاس فارسی بود اما گاهی معلم از دیگر دانش آموزان که زبان های دیگر بلد بودند در جریان تدریس استفاده می کرد تا کلاس تنوع داشته باشد. (م-۱۴) برای یکی از تم های فارسی اول که درباره سفره هفت سین بود معلم از دانش آموزانی که زبان های دیگر بلد بودند خواست که به زبان خود عید را تبریک بگویند. (م-۹) در درس مطالعات اجتماعی که درباره تنوع فرهنگ در ایران بود معلم دانش آموزان را گروه بندی کرد تا هر گروه درباره یکی از اقوام تحقیق کنند و نتیجه آن را به کلاس ارائه دهند. (م-۲) کلیپ تبریک روز مبارک ۲۲ بهمن با زبان ها و گویش های مختلف پخش شد. (م-۳)</p>
<p>عدم تعصب در قضاوت</p>	<p>اگر دانش آموز اشتباهی مرتکب می شد فارغ از اشتباهات گذشته اش مورد توجه معلم قرار می گرفت و معلم با او درباره اشتباهش به صورت شخصی صحبت می کرد. (م-۲۳) هرگاه مدیر مدرسه در مورد موضوعی به اشتباه قضاوت می کرد و تصمیم می گرفت و بعد متوجه اشتباهش می شد آن را اصلاح می کرد. (م-۱) معمولاً معلم از خود دانش آموزان برای جبران کمک می گرفت و به تنهایی تصمیمی برای دانش آموزان نمی گرفت. (م-۸)</p>

نظم کاری متناسب با وظیفه تخصصی	<p>نمازهای جماعت با نظارت معاون پرورشی هر روز برگزار می‌شود. (م-۱۲)</p> <p>معاون پرورشی پاسخگوی سؤالات دینی دانش‌آموزان بود. (گ-۴۹)</p> <p>هر صبح معاون دعای فرج را پخش می‌کرد. (م-۵)</p> <p>هر صبح همه‌دانش‌آموزان قبل از رفتن به کلاس برنامه شکرگزاری را اجرا می‌کردند. (م-۴)</p> <p>معاون پرورشی بر اجرای مراسم آغازین، برگزاری نماز جماعت، مراسم ویژه ایام‌الله و مناسبت‌ها نظارت می‌کرد. (م-۱۷)</p> <p>نظارت بر حسن اجرای اقامه نماز جماعت، فعالیت‌های قرآنی و تعلیم شاعران دینی و انقلابی در مدرسه با استفاده از ظرفیت تشکلهای دانش‌آموزی و شورای دانش‌آموزان مدرسه انجام می‌شد (گ-۱۱۱)</p>
پیگیری مقررات نظافت و بهداشت	<p>همکاری با مراکز بهداشتی جهت کنترل و پیگیری بیماری واگیر و غیر واگیر در مدرسه. (گ-۳۸)</p> <p>مربی بهداشت و وظیفه، معاینه قد، وزن، ترسیم رشد فیزیکی دانش‌آموزان را برعهده داشت. (گ-۸۵)</p> <p>سوابق بهداشتی دانش‌آموزان بررسی و نواقص واکسیناسیون آن‌ها رفع می‌شد. (گ-۲۵)</p> <p>بین دانش‌آموزان پایه بالاتر بهداشتیاری مدرسه انتخاب شد و برنامه آموزشی به آن‌ها ارائه و بر فعالیت‌های آنان نظارت می‌شد. (گ-۳۴)</p> <p>کنترل بهداشت فردی دانش‌آموزان هر روز انجام و ناخن‌های آن‌ها هر سه روز یکبار چک می‌شدند. (م-۵)</p>
مقررات مربوط به صبحانه و بود و استفاده از مواد غذایی مضر در مدرسه ممنوع بودف همچنین مدرسه در بوفه خود فقط از مواد غذایی مجاز و مفید و مورد تایید آموزش و پرورش استفاده می‌کرد (م-۱۳)	<p>در مدرسه قوانین مشخصی برای صرف صبحانه وضع شده بود، مثلاً خوراکی‌هی مفید و مضر دسته بندی و در معرض دید دانش‌آموزان قرار گرفته بود و استفاده از مواد غذایی مضر در مدرسه ممنوع بودف همچنین مدرسه در بوفه خود فقط از مواد غذایی مجاز و مفید و مورد تایید آموزش و پرورش استفاده می‌کرد (م-۱۳)</p>
مقررات ارتباط و هماهنگی با والدین	<p>اعضای انجمن اولیاومربیان از بین خانواده‌ها و از طریق انتخابات در اول سال مشخص می‌شوند و اعضا در تمامی امور مدرسه کمک می‌کنند. (گ-۵۹)</p> <p>در جلسات آموزش خانواده‌ها از معلمان برجسته مدرسه استفاده می‌کنند، و در باره مسائل مختلف مثل آسیب‌های اجتماعی و زندگی سالم با خانواده‌ها صحبت می‌شود. (گ-۹۹)</p> <p>مدیر وظیفه پاسخگویی به سؤالات اولیای دانش‌آموزان را دارد. (گ-۵۹)</p> <p>معلم به اولیا باید مدام بازخورد تحصیلی ارائه می‌داد تا با هم‌فکری یکدیگر مشکلات تحصیلی دانش‌آموز را رفع کنند. (گ-۸۴)</p> <p>برای اولیا جلسه عمومی اولیاومربیان هر دو ماه یکبار برگزار می‌شود. (گ-۷۴)</p> <p>در کنار تدریس بچه‌ها باید در بازه‌های زمانی مشخص، جلساتی برای اولیا در مدرسه تشکیل شود. (گ-۸۱)</p>
قوانینی در خصوص پرورش دانش‌آموزان	<p>ایجاد محیطی آموزنده و پرورش‌دهنده برای شکوفاشدن استعدادهای مختلف دانش‌آموزان متناسب با تفاوت‌های فردی آن‌ها برعهده معاون اجرایی بود. (گ-۷۶)</p> <p>در مدرسه مسئولیت مشکلات پرورشی و اخلاقی بر عهده معاون و مربی پرورشی است. (گ-۴۰)</p> <p>معلم علاوه بر آموزش وظیفه پرورش و تربیت بچه‌ها را نیز بر عهده دارد؛ یعنی در کنار دروس همان پایه باید اصول اخلاقی و انسانی را نیز، آموزش دهد. (گ-۱۰۸)</p> <p>پایه‌های مختلف مدرسه را در روزهای مختلف و جدا به سینما بردند. (م-۸)</p> <p>جشن و برنامه‌های فرهنگی مربوط به پرورشی به‌درستی و در زمان مخصوص به خود و به بهترین شکل انجام می‌گرفت. (گ-۶۳)</p>
استفاده از مثال روشن و وسایل کمک آموزشی در تبیین مقررات	<p>مدرسه برای توضیح قوانین از پوسترها در سطح دیوارهای مدرسه استفاده کرده بود (گ-۳۳).</p> <p>قوانین و مقررات مدرسه به صورت واضح و روشن تبیین شده بود و برای دانش‌آموزان بیان می‌شد؛ مثل صحبت کردن بدون اجازه در کلاس درس (گ-۲۹).</p>
مقررات مشارکت و همکاری اعضا در مدرسه	<p>سرایدار مدرسه در انجام امور مدرسه با مدیر و معاونین همکاری می‌کرد برای مثال، در برگزاری اجتماعات و جلسات اولیاومربیان، کادر مدرسه را همراهی می‌کرد (گ-۴۷)</p> <p>دانش‌آموزان باید موارد و اتفاقاتی را که در مدرسه راجع به محیط مدرسه رخ می‌دهد، به مسئولین مدرسه گزارش دهند تا این افراد برای انجام امور مورد نیاز، اقدام نمایند. (گ-۶۵)</p> <p>معاون آموزشی به معلم در تهیه، تنظیم و اجرای برنامه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و امتحانات و استخراج نتایج آن و اطلاع‌رسانی به‌موقع به اولیا و دانش‌آموزان جهت ارائه به مدیر کمک می‌کرد. (گ-۵۴)</p> <p>معاون آموزشی در جهت اجرای طرح‌های آموزشی و پرورشی با معاون پرورشی همکاری می‌کرد. (گ-۸۰)</p>
مقررات پوشش در مدرسه	<p>پوشش معلم از نظر موازین اسلامی کاملاً رعایت شده است. (گ-۷۴)</p> <p>در وضع پوشش دانش‌آموزان دقت و مراقبت می‌شد. (گ-۵۱)</p> <p>دانش‌آموز باید از پوشیدن کفش و لباس نامناسب اجتناب نماید. (گ-۸۲)</p> <p>مدرسه قوانین مشخص و بسیار دقیقی برای پوشش دانش‌آموزان داشت. مثلاً ممنوعیت لباس‌های آرم‌دار یا مدل‌های خاص (م-۲)</p>
اصول تقسیم کار	<p>معلم پرونده تحصیلی دانش‌آموزان را قبل از شروع سال تحصیلی بررسی کرده بود. (گ-۶۶)</p>

دریافت بخش نامه‌ها و وظیفه معاون اجرایی است. (گ-۷۰)
 در مدرسه تمامی کادر مدرسه به بهترین شکل به انجام وظایف خود مشغول اند. (گ-۴۷)
 هماهنگی وسایل ایاب و ذهاب بر عهده مدیر بود که به درستی انجام می‌شد. (گ-۹۸)
 معلمان طبق برنامه درسی نظام آموزش و پرورش، درس‌ها را جلو می‌بردند و وظیفه اصلی خود را که آموزش است به درستی انجام می‌دادند. (گ-۶۴)
 نظارت، کنترل و ایجاد نظم در برگزاری مراسم‌ها بر عهده معاون پرورشی بود. (گ-۸۷)
 مدیر بر اساس وظیفه‌ای که داشت ماهانه کارگاه‌های توانمندسازی برای معلمان برگزار می‌کرد. (گ-۶۴)
 مقررات مدرسه بیشتر بر مدار مثبت‌گرایی بود و جنبه‌های حمایتی برای اجر بیشتر به چشم می‌خورد؛ مثلا دانش‌آموزانی که در حوزه‌های نظم و استفاده از تشویق به جای تنبیه مقررات آموزشگاه فعال یا پایبند بودند، به بهانه‌های متفاوت مورد تشویق قرار می‌گرفتند (م-۲۴)

جدول ۳. نتایج کدگذاری محوری پیامدهای پنهان پایبندی به قوانین و مقررات

مقوله‌ها	مضامین
دانش و مهارت مدیریت، مهارت اداره کلاس درس، تدوین قوانین کلاسی متناسب، ثبات قدم در قوانین ارائه شده، آموزش معلمان و کادر مدرسه برای اجرای مقررات منعطف، استفاده از مثال روشن و وسایل کمک آموزشی در تبیین مقررات، اصول تقسیم کار، تعیین خط مشی مشخص	شایستگی مدیریتی
شوخی طبیعی معلم، عدم قضاوت زودهنگام در حوادث کلاسی، داشتن عدالت و انصاف در برخورد‌های کلاسی، حفظ شان، حریم و شخصیت دانش‌آموز، عدم تعصب در قضاوت، مقررات مشارکت و همکاری اعضا در مدرسه، استفاده از تشویق به جای تنبیه	شایستگی اخلاقی
استفاده از مفاد آیین‌نامه اجرایی مدارس در قوانین کلاسی، فراگیر بودن قوانین کلاسی، ورود و خروج منظم به مدرسه، عدم استفاده از گوشی همراه در کلاس مگر در موارد خاص، پیگیری مقررات نظافت و بهداشت، نظم کاری متناسب با وظیفه تخصصی	شایستگی انضباطی
دادن فعالیت‌های متنوع و گوناگون در اوقات آزاد، انتظار واقعی از دانش‌آموز، واگذاری بخشی از وظایف به دانش‌آموزان، مسئولیت‌پذیری در کلاس درس توسط دانش‌آموز، ارزشمند شمردن قوانین اجتماعی در کلاس، تعامل منطقی با دیگر فرهنگ‌ها در کلاس مثل ترک‌ها و... مقررات ارتباط و هماهنگی با والدین، قوانینی در خصوص پرورش دانش‌آموزان، مقررات پوشش در مدرسه، مقررات مربوط به صبحانه و تغذیه	شایستگی اجتماعی

پیامدهای عدم پایبندی به قوانین و مقررات

جدول ۴. نتایج کدگذاری باز

نمونه داده‌ها	کدگذاری باز (مقوله‌ها)
معلم در مدیریت کلاس اکثر مواقع به علت نداشتن قوانین منظم و ثابت به مشکل بر می‌خورد. (م-۹) دانش‌آموزان پس از انجام فعالیت‌ها یا تمرین‌های کلاسی به جلوی کلاس می‌آمدند و کلاس شلوغ و بی‌نظم می‌شد. (م-۷) معلم برای زمان‌های اضافه کلاس برنامه خاصی در نظر نگرفته بود و دانش‌آموزان با صدای بلند حرف می‌زدند. (م-۵) گاهی از شدت ناتوانی و عصبانیت معلم تنها راه مدیریت کلاس را در بیرون انداختن دانش‌آموزان می‌دید و تعدادی از آن‌ها را از کلاس بیرون می‌انداخت. (م-۲۴)	عدم توانایی در کنترل کلاس
اگر دانش‌آموزان با هم به مشکل برمی‌خوردند و دعوا می‌کردند معلم بدون در نظر گرفتن شرایط سر همه آن‌ها داد می‌زد. (م-۲۳) زمانی که حین تدریس دانش‌آموزی صحبت می‌کرد یا با وسایلش سرگرم می‌شد معلم بدون اینکه به او از قبل تذکر بدهد با داد و صدای بلند او را صدا می‌زد. (م-۱) دفعات متعدد، وقتی دانش‌آموز زباله خود را کنار میز می‌انداخت اسم او را با تشر و فریاد صدا می‌زد و او را به خاطر زیر پا گذاشتن قانون نظافت کلاس تنبیه می‌کرد. (م-۴)	توهین معلم به دانش‌آموزان
در زنگ‌های ورزش که دانش‌آموزان مشغول دویدن و بازی بودند معلم ورزش مدام سوت می‌زد و از دانش‌آموزان می‌خواست که آرام یکجا بنشینند که راحت بتواند آن‌ها را مدیریت کند. (م-۱۰) معلم بعد از تدریس درس جدید ریاضی انتظار داشت که همه دانش‌آموزان تمرین‌هایی کتاب را به درستی و بدون اشتباه بنویسند. (م-۱۷) برای جشن‌های غیر ضروری که در کلاس درس گرفته می‌شد معلم بدون در نظر گرفتن شرایط اقتصادی تعدادی از خانواده‌ها که شرایط بسامانی نداشتند از آن‌ها کمک‌های مالی متعدد می‌گرفت که جشن هر چه با تجملات تر برگزار شود. (م-۱۹)	عدم رعایت تناسب شرایط و موقعیت

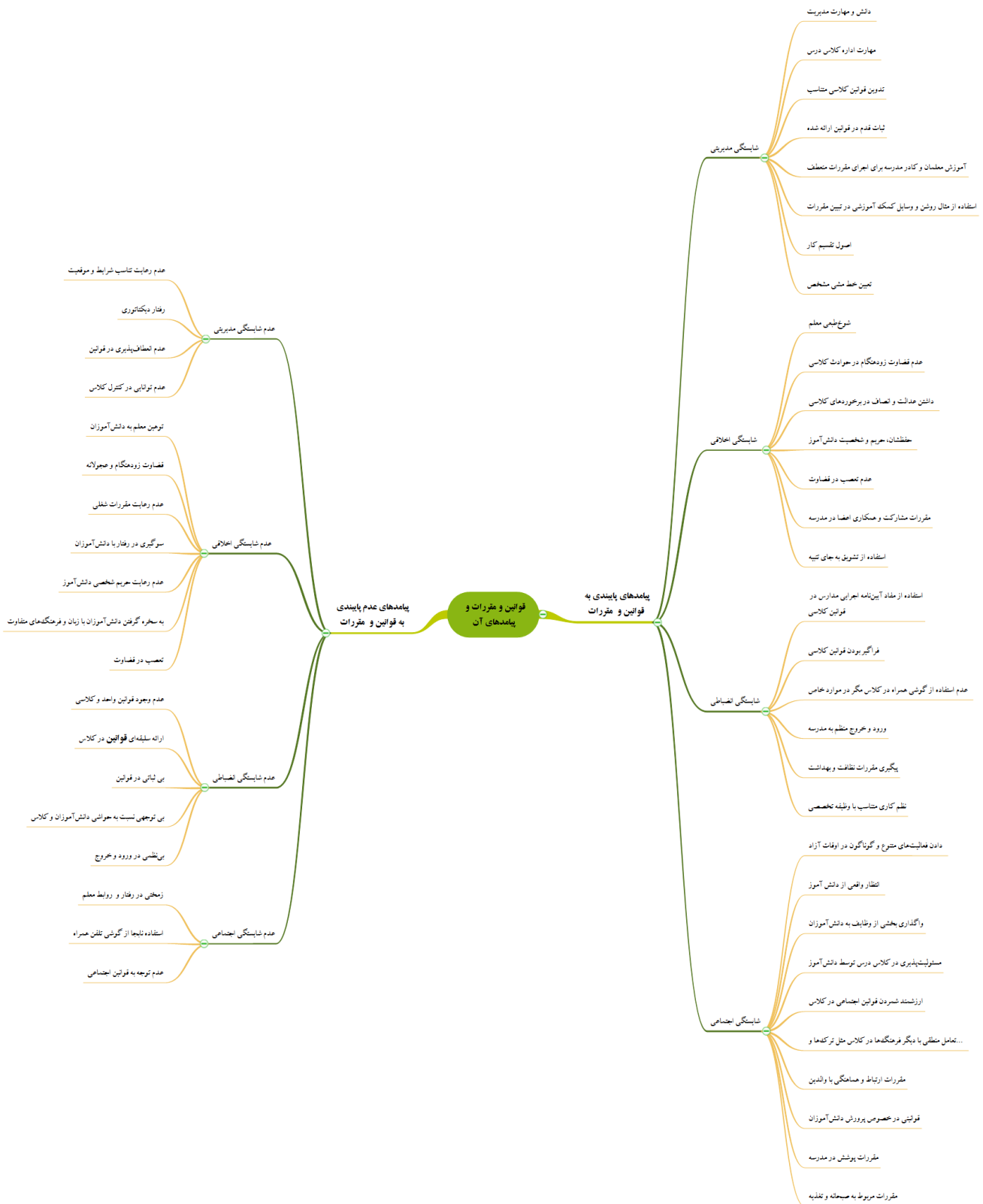
در کلاس قوانین ثابت و واحدی وجود نداشت و روی دیوار قوانین چسبانه نشده بودند که در معرض دید دانش‌آموزان باشند. (م-۸)	عدم وجود قوانین واحد کلاسی شدت و نوع قوانین کلاسی متناسب با هر دانش‌آموز متغیر بود به گونه‌ای که صدای اعتراض دانش‌آموزان را درآورده بود. (م-۱۶)
معلم در برخورد با دانش‌آموزی که قانون کلاسی را رعایت نکرده بود سوگیری داشت با برخی با ملایمت تر رفتار می‌کرد و با برخی دیگر به‌تندی. (م-۲۰)	
معلم قوانین کلاسی را بر اساس نظر و دیدگاه خود نوشته بود و دانش‌آموزان هیچ مشارکتی در تعیین قوانین نداشتند. (گ-۱۰۲)	ارائه سلیقه‌ای قوانین در کلاس قوانین تعیین شده با قوانین کلی مدرسه همسویی و ارتباط نداشتند. (گ-۸۷)
دانش‌آموزان در کلاس اجازه داشتند که مانتو و مقنعه خود را در بیاورند در صورتی که خلاف قوانین مدرسه بود. (م-۸)	
معلم بسیار خشک و جدی بود و کمتر پیش می‌آمد که به دانش‌آموزان لبخند کوچکی بزند. (م-۳)	زمختی در رفتار و روابط معلم دانش‌آموزان به علت جدیت معلم نتوانسته بودند رابطه عاطفی مناسبی با معلم خود برقرار کنند و از آن بسیار می‌ترسیدند. (م-۱۸)
معلم با اولیا رابطه به نسبت بهتری داشت؛ اما اگر اولیا از نحوه کار او انتقاد می‌کردند یا پیشنهادی ارائه می‌داد با لحنی نامناسب پاسخ می‌داد. (م-۲۱)	
معلم بدون شنیدن دلیل تکلیف ننوشتن دانش‌آموز به او صفاتی مثل تنبل، بی‌نظم و ... نسبت می‌داد و اجازه جبران به دانش‌آموز نمی‌داد. (م-۲۳)	قضایات زود هنگام و عجولانه معلم به دانش‌آموز ضعیفی که دیکته خود را کامل و درست نوشته بود گفت حتماً تقلب کردی که کامل شدی و سایر موارد مثل تمرین کردن دانش‌آموز یا مطالعه او را در نظر نگرفت. (م-۱۳)
قوانین ثابت و واحدی برای کلاس وجود نداشت و برحسب شرایط کلاس مدام عوض می‌شدند که باعث می‌شد دانش‌آموزان آن‌ها را فراموش کنند و کمتر رعایت شوند. (م-۱۴)	بی‌ثباتی در قوانین هرگاه قانون تعیین شده در کلاس رعایت نمی‌شد به جای اینکه دانش‌آموز ملزم به جبران آن شود معلم می‌گفت اشکال ندارد یکبار دیگه تکرار نکن. (م-۱۷)
در کلاس و مدرسه گاهی به رعایت قوانین اهمیت داده می‌شد و مورد توجه قرار می‌گرفت و گاهی توجه نمی‌شد. (م-۱۱)	سوگیری در رفتار با دانش‌آموزان معلم توجه بیشتری به دانش‌آموزان فعال و زرنگ کلاس داشت و به دانش‌آموزان ضعیف‌تر کمتر بها می‌داد. (م-۱۲)
در واگذاری مسئولیت‌های کلاسی مثل نماینده کلاس، نماینده بهداشت و ... معلم دانش‌آموزان زرنگ و آرام را انتخاب می‌کرد و به دیگر دانش‌آموزان مسئولیت نمی‌داد. (م-۱۹)	در برخورد با دانش‌آموزان زمانی که قوانین کلاسی را زیر می‌گذاشتند رفتار یک شکلی نداشت و با بعضی از دانش‌آموزان با شدت برخورد می‌کرد. (م-۹)
مدیر به اتفاقات درون کلاسی و مسائلی که در کلاس وجود داشت بی‌تفاوت بود و حتی با درخواست معلم آن‌ها را پیگیری نمی‌کرد. (م-۲۰)	بی توجهی نسبت به حواشی دانش‌آموزان و کلاس معلم به حالات روحی و جسمی دانش‌آموزان کمتر اهمیت می‌داد و هدف اصلی تشکیل کلاس‌ها را آموزش و انتقال دانش تلقی می‌کرد. (م-۷)
معلم دانش‌آموزان را از این نظر که آن‌ها هم انسان هستند و ممکن است مشکلی برایشان پیش بیاید درک نمی‌کرد و از شرایط زندگی و رشد آن‌ها غافل بود. (م-۲)	
معلم زنگ‌های اول با ۱۰ دقیقه تأخیر وارد کلاس می‌شد و آن زنگ را به دروسی مثل هدیه‌های آسمانی اختصاص می‌داد که وقت کمتری نیاز داشتند. (م-۳۳)	بی‌نظمی در ورود و خروج بعضی از دانش‌آموزان به دلیل راه دوری که با مدرسه داشتند بیشتر روزها دیرتر از همه وارد کلاس می‌شدند. (م-۲۲)
بعد از تمام شدن زنگ‌های تفریح دانش‌آموزان به صورت غیرهمه‌انگ و دیر به کلاس می‌آمدند و معلم باید به حیاط مدرسه می‌رفت تا آن‌ها را جمع کند و به کلاس بیاورد. (م-۱۱)	
هرگاه تلفن همراه معلم زنگ می‌خورد ایشان برای پاسخ‌دادن به آن به بیرون از کلاس می‌رفتند و دانش‌آموزان کلاس را شلوغ می‌کردند. (م-۵)	
گاهی معلم زنگ آخر از مدرسه خارج می‌شد و دانش‌آموزان را به دست یکی از معاونان می‌سپرد. (م-۲۴)	
بعد از تدریس درس جدید و واگذاری تمرین‌ها به دانش‌آموزان معلم سر جای خود می‌نشست و با تلفن همراه کار می‌کرد و به دانش‌آموزان حین انجام تمرین سر نمی‌زد. (م-۲۱)	استفاده نابجا از گوشی تلفن همراه معلم تلفن همراه خود را در زمان کلاس بی‌صدا نمی‌کرد و زمانی که در ساعت کلاسی زنگ می‌خورد آن را پاسخ می‌داد. (م-۱۹)
تلفن همراه همیشه در دست معلم یا در جیب مانتوی او بود حتی مواقعی که پای تخته مطلبی را می‌نوشت و جزء جداناپذیری از ایشان شده بود. (م-۱۳)	
معلم گاهی اوقات کلاس را دست معاون می‌سپرد و برای انجام کارهای شخصی به بیرون از مدرسه می‌رفت. (م-۲۳)	عدم رعایت مقررات شغلی

معلم به علت سفر به یکی از شهرستان‌ها و انجام کار شخصی چند روز پشت‌سرهم در مدرسه حاضر نشد. (م-۱۸)	زنگ‌های هنر که دانش‌آموزان مشغول کشیدن نقاشی بودند معلم لپ‌تاپ خود را باز می‌کرد و کارهای مربوط به دانشگاه خود را انجام می‌داد. (م-۱۱)
معلم بدون در نظر گرفتن خفیات دانش‌آموزان از نظر فیزیکی و در آغوش گرفتن با همه به یک نسبت رفتار می‌کرد و بعضی از دانش‌آموزان که در آغوش گرفتن را دوست نداشتند اذیت می‌شدند. (م-۱۶)	گاهی اوقات معلم از دانش‌آموزان درباره زندگی خانوادگی و شخصی در جمع سؤال می‌پرسید. (م-۱۹)
قوانین اجتماعی مثل رعایت کردن نوبت دیگران، حق تقدم و... در کلاس درس مورد توجه قرار نمی‌گرفت و صف یا نظم خاصی برای تحویل تکالیف وجود نداشت و جلوی کلاس بسیار شلوغ می‌شد. (م-۲۰)	دانش‌آموزان از بیان جزئیات زندگی شان از زبان معلم در جمع خجالت می‌کشیدند. (م-۱۸)
در کلاس دانش‌آموزان اجازه داشتند که مقنعه خود را زمانی که گرمشان می‌شد در بیاورند. (م-۷)	معلم از قوانین کلی مدرسه در کلاس درس استفاده نمی‌کرد و این باعث می‌شد تا دانش‌آموزان در زنگ‌های تفریح مسائلی به وجود بیاورند یا دیگر دانش‌آموزان را اذیت کنند. (م-۱۲)
دانش‌آموزان در کلاس درس از نظر فرهنگی متنوع بودند و در کلاس دانش‌آموز ترک و لر وجود داشت که اگر هر کدام به زبان خود صحبت می‌کردند هم‌کلاسی‌هایش او را مسخره می‌کردند. (م-۱۳)	به سخره گرفتن دانش‌آموزان با زبان و فرهنگ‌های متفاوت
یکی از دانش‌آموزان که ناخن‌های خود را حنا زده بود مورد تمسخر دوستانش قرار گرفت و به او صفت دهاتی را نسبت دادند و معلم نیز برخورد مناسبی با مسخره‌کنندگان نداشت. (م-۴)	مدیر مدرسه در تصمیم‌گیری از پیشنهادها دیگر اعضای مدرسه استفاده نمی‌کرد و فقط نظر شخصی خود را اعمال می‌کرد. (م-۵)
در کلاس یک دانش‌آموز افغان بود که معلم به او توجهی کمی نشان می‌داد و تنها در مواردی کم به نظرات او گوش می‌داد. (م-۴)	هرگاه دانش‌آموزان دچار اشتباهی می‌شدند بدون دادن فرصت جبران به آن‌ها به سرعت تنبیه را اعمال می‌کرد. (م-۸)
در کلاس یک دانش‌آموز افغان بود که معلم به او توجهی کمی نشان می‌داد و تنها در مواردی کم به نظرات او گوش می‌داد. (م-۴)	اگر معلم تصمیمی درباره موضوعی می‌گرفت دیگر امکان نداشت از آن کوتاه بیاید و در رفتار خود انعطاف نداشت. (گ-۷۹)
مدیر مدرسه در تصمیم‌گیری از پیشنهادها دیگر اعضای مدرسه استفاده نمی‌کرد و فقط نظر شخصی خود را اعمال می‌کرد. (م-۵)	برخی از قوانین مدرسه بیش از حد سخت‌گیرانه بود و باعث اعتراض دانش‌آموزان و اولیا می‌شد؛ مثلاً اگر کسی نیم ساعت با تاخیر به مدرسه آمد (حتی در صورتی که اولین بار باشد)، باید به شورای انضباطی ارجاع داده شود (م-۱۱).
هرگاه دانش‌آموزان دچار اشتباهی می‌شدند بدون دادن فرصت جبران به آن‌ها به سرعت تنبیه را اعمال می‌کرد. (م-۸)	عدم حضور در صف صبحگاهی برای هر جلسه دو نمره کسر نمره انضباط را در پی داشت (م-۱۹).

جدول ۵. نتایج کدگذاری محوری پیامدهای پنهان عدم پایبندی به قوانین و مقررات

مضمین	مقوله‌ها
عدم شایستگی مدیریتی	عدم توانایی در کنترل کلاس، عدم رعایت تناسب شرایط و موقعیت، رفتار دیکتاتوری، عدم انعطاف‌پذیری در قوانین
عدم شایستگی اخلاقی	توهین معلم به دانش‌آموزان، قضاوت زودهنگام و عجولانه، سوگیری در رفتار با دانش‌آموزان، عدم رعایت مقررات شغلی، عدم رعایت حریم شخصی دانش‌آموز، به سخره گرفتن دانش‌آموزان با زبان و فرهنگ‌های متفاوت، تعصب در قضاوت
عدم شایستگی انضباطی	عدم وجود قوانین واحد کلاسی، ارائه سلیقه‌ای قوانین در کلاس، بی‌ثباتی در قوانین، بی‌توجهی نسبت به حواشی دانش‌آموزان و کلاس، بی‌نظمی در ورود و خروج
عدم شایستگی اجتماعی	زمختی در رفتار و روابط معلم، استفاده نابجا از گوشی تلفن همراه، عدم توجه به قوانین اجتماعی

نتایج پژوهش حاضر به طور کلی نشان داد که نقش و پیامدهای پایبندی به قوانین و مقررات منجر به استخراج ۴ شایستگی حرفه‌ای معلمی (شایستگی مدیریتی، شایستگی اخلاقی، شایستگی انضباطی و شایستگی اجتماعی) و در خصوص نقش و پیامد عدم پایبندی به قوانین و مقررات منجر به استخراج ۴ عدم شایستگی در من حرفه‌ای معلمی (عدم شایستگی مدیریتی، عدم شایستگی اخلاقی، عدم شایستگی انضباطی و عدم شایستگی اجتماعی) شد. وجود شایستگی‌ها و یا عدم آن‌ها با مقوله‌های ذیربط در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲. قوانین و مقررات و پیامدهای آن

یافته‌های این پژوهش نشان داد که پایبندی به قوانین و مقررات مدرسه‌ای نقشی بنیادین در تقویت شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجومعلم‌ان ایفا می‌کند. نتایج تحلیل داده‌ها بیانگر آن است که دانشجومعلم‌انی که در طول کارورزی با نظام قانون‌مند و ساختار یافته مواجه می‌شوند، توانایی بیشتری در مدیریت کلاس، برقراری تعامل اخلاقی با دانش‌آموزان، حفظ نظم و ایجاد روابط اجتماعی سازنده دارند. در مقابل، عدم توجه به قوانین و مقررات موجب شکل‌گیری الگوهای رفتاری ناکارآمد همچون بی‌ثباتی در مدیریت، تعصب، بی‌نظمی و اقتدارگرایی می‌شود. این یافته‌ها با تأکیدات پژوهش‌های پیشین همسو است که قوانین مدرسه‌ای را نه تنها چارچوبی برای یادگیری رسمی بلکه ابزاری برای اجتماعی‌شدن و تربیت حرفه‌ای معلم‌ان می‌دانند (6, 7).

یافته‌ها همچنین نشان دادند که شایستگی مدیریتی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین خروجی‌های پایبندی به قوانین در دانشجومعلم‌ان تقویت می‌شود. این نتیجه با مطالعاتی که بر اهمیت مهارت‌های مدیریت کلاس در فرآیند تربیت معلم تأکید داشته‌اند مطابقت دارد (15, 16). مدیریت کلاس مؤثر علاوه بر جلوگیری از رفتارهای مخرب، به معلم کمک می‌کند محیطی امن و حمایتی برای یادگیری ایجاد کند (17). در صورتی که قوانین نادیده گرفته شوند، نظم و سازماندهی کلاس آسیب می‌بیند و دانشجومعلم‌ان الگوهای منفی از مدیریت ضعیف درونی می‌سازند (21).

یکی دیگر از یافته‌های کلیدی، اهمیت شایستگی اخلاقی است. نتایج نشان دادند که قوانین و مقررات به معلم‌ان کمک می‌کند عدالت، بی‌طرفی و احترام به دانش‌آموزان را به‌عنوان اصول اخلاقی درونی کنند. این موضوع با پژوهش‌هایی که بر نقش عدالت آموزشی و پرهیز از تبعیض تأکید کرده‌اند همسو است (19, 20). در محیط‌هایی که قوانین به‌درستی اعمال نمی‌شوند، زمینه برای تبعیض و قضاوت‌های ناعادلانه فراهم شده و اعتماد متقابل بین دانش‌آموز و معلم آسیب می‌بیند (22).

یافته‌ها همچنین نشان دادند که شایستگی انضباطی و اجتماعی در دانشجومعلم‌ان به‌شدت تحت تأثیر میزان پایبندی به قوانین قرار دارد. پایبندی به قوانین منجر به تقویت نظم فردی، دقت در اجرای وظایف و تعامل اجتماعی سازنده می‌شود. این نتیجه با پژوهش‌هایی که بر رابطه میان قوانین مدرسه‌ای و بهبود رفتار اجتماعی دانش‌آموزان تأکید کرده‌اند، مطابقت دارد (13, 24). در مقابل، بی‌توجهی به قوانین به افزایش تعارض‌های رفتاری و کاهش انسجام اجتماعی در کلاس منجر می‌شود (25).

این پژوهش نشان داد که قوانین مدرسه‌ای علاوه بر ایجاد نظم، نقش مهمی در انتقال ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی به دانشجومعلم‌ان ایفا می‌کنند. این موضوع با یافته‌های پژوهش‌هایی که بر نقش آموزش حساس به تنوع فرهنگی در تقویت احساس تعلق و روابط مثبت در مدارس تأکید کرده‌اند همسو است (23). همچنین، شواهد نشان می‌دهد که قوانین و مقررات شفاف می‌توانند از بروز بی‌نظمی و سوءرفتار پیشگیری کنند و امنیت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان را ارتقا دهند (14, 18).

از منظر برنامه درسی پنهان، نتایج این مطالعه نشان داد که دانشجومعلم‌ان از طریق تجربه مستقیم قوانین و مقررات، به درک عمیق‌تری از انتظارات حرفه‌ای معلمان دست می‌یابند. این موضوع با مطالعاتی که بر نقش برنامه درسی پنهان در شکل‌گیری نگرش‌ها و هویت حرفه‌ای معلمان تأکید کرده‌اند همخوانی دارد (8, 10). قوانین مدرسه‌ای در این چارچوب نه تنها ابزاری برای نظم بلکه عاملی برای بازتولید ارزش‌ها و هنجارهای آموزشی محسوب می‌شوند.

در مجموع، یافته‌های این پژوهش تأکید می‌کند که پابندی به قوانین مدرسه‌ای عامل کلیدی در تقویت چهار شایستگی اصلی دانشجومعلم‌ان است: مدیریتی، اخلاقی، انضباطی و اجتماعی. این نتایج با طیف وسیعی از پژوهش‌های داخلی و بین‌المللی که بر اهمیت قوانین در بهبود کیفیت آموزش، افزایش خودکارآمدی معلمان و ارتقای رفتارهای مثبت دانش‌آموزان تأکید کرده‌اند، همسو است (32, 33, 35).

یکی از محدودیت‌های این پژوهش، تمرکز بر دانشجومعلم‌ان در چهار استان خاص کشور بود که ممکن است تعمیم نتایج به سایر مناطق با تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی محدودیت داشته باشد. همچنین، داده‌ها بر اساس تحلیل گزارش‌های کارورزی و مصاحبه‌ها گردآوری شد که ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های فردی یا برداشت‌های ذهنی دانشجومعلم‌ان قرار گرفته باشد. علاوه بر این، ماهیت کیفی پژوهش موجب می‌شود نتایج بیشتر به تبیین و نظریه‌سازی بپردازد تا اندازه‌گیری دقیق و کمی متغیرها. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی از رویکردهای ترکیبی کیفی و کمی برای افزایش دقت و اعتبار نتایج استفاده شود. همچنین، بررسی تأثیر قوانین و مقررات مدرسه‌ای در مقاطع تحصیلی مختلف و در بافت‌های فرهنگی متنوع می‌تواند به تعمیق درک از این پدیده کمک کند. مقایسه تطبیقی میان کشورها نیز می‌تواند دیدگاه جهانی‌تری از نقش قوانین آموزشی در شکل‌گیری صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان ارائه دهد.

سیاست‌گذاران آموزشی می‌توانند با بازنگری در قوانین و مقررات مدرسه‌ای، اصول عدالت، انعطاف‌پذیری و حساسیت فرهنگی را بیشتر مورد توجه قرار دهند. همچنین، برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجومعلم‌ان در زمینه مدیریت کلاس، اخلاق حرفه‌ای و تعامل اجتماعی می‌تواند زمینه ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان را فراهم کند. فراهم آوردن محیط‌های کارورزی قانون‌مند و منسجم نیز به دانشجومعلم‌ان کمک می‌کند تا الگوهای مثبت مدیریت و تدریس را درونی سازند و به معلمانی توانمند و مسئولیت‌پذیر تبدیل شوند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Safi A. One hundred years of teacher training in Iran: opportunities, threats and future prospects. *Education Quarterly*. 2018(138):84-106.
2. Namdari PM. Designing a Quality Assurance Model for the Teaching Process and Preparation of Student Teachers at Farhangian University: University of Tehran, Faculty of Psychology and Educational Sciences; 2018.
3. Bilali O, Tarusha F. Factors Influencing the Appearance of Teaching Anxiety to Student Teachers. *European Journal of Social Sciences Education and Research*. 2015;2(2):90-4. doi: 10.26417/ejser.v3i2.p90-94.
4. Bakhtiari A, Karimi S. *Karvarzi dar Tarbiat-e Mo'allemin (Internship in Teacher Education)*. Tehran: Farhangian University; 2021.
5. Aref Nejad S, Emamalipour S. Identifying the disadvantages of the internship curriculum of Farhangian University. *Internship studies in teacher training*. 2019.
6. Abuzandah S. The hidden curriculum. *AJEMATES*. 2021;2(2):22-5. doi: 10.5897/AJEMATES2021.0021.
7. Bassett BS. A Field Guide to Grad School: Uncovering the Hidden Curriculum. *Harvard Educational Review*. 2021;91(1):138-41. doi: 10.17763/1943-5045-91.1.138.
8. Heim J, Cuskley C, Woods R, Barber J, Donnelly H, Hu R, et al. A flexible model for exposing and mitigating the hidden curriculum in the transition to higher education. *Open Scholarship of Teaching and Learning*. 2024;3(2). doi: 10.56230/osotl.69.
9. Kamal Khani S, editor *The Role of the Hidden Curriculum in Schools*. International Conference on Psychology, Educational Sciences, and Lifestyle; 2021.
10. Fuad AFN, Basyirah R, Khuluqo I. The Hidden Curriculum in Islamic Education: Developing Critical Thinking and Moderate Attitudes among Students. *Fikroh: Jurnal Pemikiran Dan Pendidikan Islam*. 2024;17(1):51-66. doi: 10.37812/fikroh.v17i1.1401.
11. Emami A. *Tarbiat-e Nazm va Enzebat dar Koudakan (Education of Order and Discipline in Children)*. Tehran: Payam-e Noor Publications; 2019.
12. Hamal S. Rules beyond the rules: an ethnographic study of informal institutions in the community school. *Journal of Education and Research*. 2022;12(1):138-9. doi: 10.51474/jer.v12i1.598.
13. Murni RK, Ali M, Murcahyanto H. Dampak Kebijakan Tata Tertib Sekolah Terhadap Perilaku Siswa. *Journal Of Administration and Educational Management (ALIGNMENT)*. 2024;7(1):340-53. doi: 10.31539/alignment.v7i1.8907.
14. Wanda W, Ahmad S, Fitriani Y. Implementation of school rules to improve the teachers and student discipline. *JPGI (Jurnal Penelitian Guru Indonesia)*. 2021;6(3):650-5. doi: 10.29210/021103jpgi0005.
15. Kesawan P, Nur K, Rosmidar R. Keterampilan Mengelola Kelas. *Jurnal Pendidikan Dan Kebudayaan*. 2024;2(1):307-15. doi: 10.62383/edukasi.v2i1.1040.
16. Lekli L, Fetahu E. Dismantling the concept of classroom management, elaboration of practices leading to T-S (teacher-student) success. *Multidisciplinary Science Journal*. 2024. doi: 10.31893/multiscience.2024101.
17. Popović J, Djordjević I, Popović R. A review of students' free time activities and the role of the school in promoting a healthy lifestyle and participation in various types of elective sports and outdoor activities. *Acta Technica*. 2025:263-8. doi: 10.5937/ATAVPA25263P.
18. Wang MT, Del Toro J, Scanlon CL, Huguley JP. The spillover effect of school suspensions on adolescents' classroom climate perceptions and academic achievement. *Journal of School Psychology*. 2024. doi: 10.1016/j.jsp.2024.101295.

19. Xiang-hui M. Equity in Education: How Classroom Practices Can Promote Social Justice. *Journal of Education and Educational Policy Studies*. 2024;2(1):12-7. doi: 10.54254/3049-7248/2/2024009.
20. Naibaho D, Gracelia E, Sitorus F. Pentingnya Guru dalam Menguasai Substansi Materi Pembelajaran. *Jurnal Pendidikan Dan Kebudayaan*. 2023;3(3). doi: 10.55606/jurdikbud.v3i3.2635.
21. Manalu S, Napitupulu B. Penerapan peraturan dan prosedur kelas sebagai upaya mengembangkan sikap disiplin siswa kelas ix dalam pembelajaran. *Kairos*. 2024;4(1):57-76. doi: 10.19166/kairos.v4i1.7901.
22. Fitri AH, Syawaluddin S. Pengaruh Tata Tertib Sekolah terhadap Kedisiplinan Siswa Kelas VIII di SMP Negeri 1 Kota Solok. *YASIN*. 2023;3(1):97-105. doi: 10.58578/yasin.v3i1.847.
23. Ialuna F, Civitillo S, Jugert P. Culturally responsive teaching, teacher-student relationship and school belongingness: A multi-informant study in ethnically diverse classrooms. *Learning, Culture and Social Interaction*. 2024;47:100839. doi: 10.1016/j.lcsi.2024.100839.
24. Afrila DS, Fitria N, Amalia D, Imrayani NP, Safitri D. Perbandingan Tingkat Kedisiplinan Siswa terhadap Tata Tertib Sekolah dalam Meningkatkan Mutu Di SMAN 1 Muaro Jambi dan SMAN 1 Kota Jambi. *Jurnal Ilmiah Dikdaya*. 2023;13(2):399-407. doi: 10.33087/dikdaya.v13i2.507.
25. Urquiola U, Motus R. Analysis of school rules and regulation implementation: Basis for policy enhancement program. *Deleted Journal*. 2024;5(1):159-66. doi: 10.53378/iarr.924.118.
26. Hafezi Nejad M. *Kelidha-ye Tadrīs (Keys to Teaching)*: Ta'ali Publishing; 2021.
27. Rubel A, Jones KM. Student privacy in learning analytics: An information ethics perspective. *The information society*. 2016;32(2):143-59. doi: 10.1080/01972243.2016.1130502.
28. Ahmed Y, Taha MH, Alneel S, Gaffar AM. Evaluation of the learning environment and the perceived weakness of the curriculum: student perspective. *International Journal of Research in Medical Sciences*. 2018;7(1):165. doi: 10.18203/2320-6012.ijrms20185374.
29. Peterson DA, Biederman LA, Andersen D, Ditonto TM, Roe K. Mitigating gender bias in student evaluations of teaching. *PloS one*. 2019;14(5):e0216241. doi: 10.1371/journal.pone.0216241.
30. Aelterman N, Vansteenkiste M, Haerens L. Correlates of students' internalization and defiance of classroom rules: A self-determination theory perspective. *British journal of educational psychology*. 2019;89(1):22-40. doi: 10.1111/bjep.12213.
31. Überwimmer M, Hurch D, Feichtinger G. Actions Against the Lack of Highly Skilled Workers in the Regions of Upper Austria. *Marketing*. 2020;5(2). doi: 10.18775/jibrm.1849-8558.2015.52.3001.
32. Rostami S. The Relationship between the Hidden Curriculum and Student Self-Discipline. *Quarterly Journal of New Approach in Educational Sciences*. 2020. doi: 10.22034/NAES.2021.266912.1093.
33. Zhang X, Admiraal W, Saab N. Teachers' motivation to participate in continuous professional development: relationship with factors at the personal and school level. *Journal of education for teaching*. 2021;47(5):714-31. doi: 10.1080/02607476.2021.1942804.
34. Namdari Pejman M. Analyzing Internship in the Corona Situation: Inferring Post-Corona Policies. *Theory and Practice in Teacher Education*. 2022;10(17):17-1. doi: 10.48310/itt.2024.3564.
35. Sharifi E, Farhangi S, Tahmasbi M, Mehrbakhsh Z. Investigating the Existence of the Factor of Order in School and Its Impact on the Quality of Student Learning. *Psychological and Educational Sciences Studies*. 2023(46).
36. Raouf A. Philosophy of professional training for teachers. *Journal of Effective Schools (Research, Education and Information)*. 2010(9):44-50.